

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 3.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.85>

УДК 330.146

Г. О. Партин,

к. е. н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6733-0157>

А. Г. Загородній,

к. е. н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2332-4214>

НЕФІНАНСОВИЙ КАПІТАЛ: СКЛАДОВІ, ЇХНЯ СУТНІСТЬ ТА ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

H. Partyn

PhD in Economics, Professor, Professor of the Department of Finance,

National University Lviv Politechnic, Lviv

A. Zahorodniy

PhD in Economics, Professor, Professor of the Department of Accounting and

Analysis, National University Lviv Politechnic, Lviv

NON-FINANCIAL CAPITAL: COMPONENTS, THEIR ESSENCE AND IMPACT ON THE FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES

У статті досліджено основні складові нефінансового капіталу та їхній вплив на фінансову стійкість підприємства в сучасному турбулентному ринковому середовищі. Особливостями нефінансового капіталу є його негрошова форма, складність оцінювання, унікальність основних параметрів, довгостроковий характер впливу на ефективність бізнес-діяльності та конкурентоспроможність, низький рівень ліквідності, особливий склад джерел формування, створення інтелектуальної вартості.

До основних видів нефінансового капіталу згідно Міжнародних концептуальних основ інтегрованої звітності належать виробничий, інтелектуальний людський, соціально-репутаційний та природний капітали підприємства [1]. Механізми впливу окремих видів нефінансового капіталу на основні параметри фінансової стійкості підприємства на ринку полягають у підвищенні прибутковості його операційної діяльності та ринкової капіталізації, стабілізації доходів і оптимізації грошових потоків, зниженні вартості капіталу та обсягів трансакційних витрат, покращенні доступу до «зеленого» фінансування, забезпеченні дотримання стандартів сталого розвитку, зниженні імовірності банкрутства. Усі види нефінансового капіталу взаємопов'язані і тому кумулятивно впливають на фінансову стійкість підприємства, підвищуючи здатність його бізнес-моделі протистояти дії дестабілізуючих чинників, адаптуватися до непередбачуваних впливів фінансових ризиків й ефективно та своєчасно відновлюватися.

The financial stability of an enterprise, as the ability to maintain a balanced capital structure, ensure financial independence, solvency and continuity of activity in the modern turbulent market environment, as well as its long-term successful functioning, depend not only on the efficiency of the formation and use of financial resources, but also on the knowledge and skills of personnel, the enterprise's business relations, its market reputation, the availability of intellectual property and the effectiveness of its use, the development of social networks and

other factors that are not financial instruments, however directly influence value creation, increase productivity and contribute to achieving the goals and objectives of business, forming its non-financial capital. The features of non-financial capital are its non-monetary form, the complexity of assessment, the uniqueness of the main parameters, the long-term nature of the impact on the efficiency of business activities and competitiveness, the low level of liquidity, the special composition of the sources of formation, the creation of hidden (intellectual) value.

The main types of non-financial capital according to the International conceptual Framework for Integrated Reporting include the production, intellectual, human, social and reputational and natural capital of the enterprise [1]. The mechanisms of influence of certain types of non-financial capital on the main parameters of the market financial stability of the enterprise are to increase the profitability of its operating activities and market capitalization, stabilize income and optimize cash flows, reduce the cost of capital, transaction costs, improve access to "green" financing, ensuring compliance with sustainable development standards (Environmental, Social, Governance), reducing the likelihood of bankruptcy. All types of non-financial capital are interconnected and therefore cumulatively affect the financial stability of the enterprise, increasing the ability of its business model to withstand the action of destabilizing factors, adapt to the unpredictable effects of financial risks and recover effectively and in a timely manner.

Ключові слова: *фінансова стійкість підприємства, нефінансовий капітал, види нефінансового капіталу, чинники впливу на фінансову стійкість, механізми впливу.*

Keywords: *financial stability of the enterprise, non-financial capital, types of non-financial capital, factors influencing financial stability, mechanisms of influence.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, забезпечувати платоспроможність та неперервність діяльності залежать від впливу значної кількості зовнішніх і внутрішніх щодо нього чинників. У новітній економіці фінансові результати і фінансовий стан підприємства визначаються не тільки обсягом і структурою його фінансових ресурсів, але й якістю знань та вмотивованістю персоналу, інноваційністю технології виготовлення продукції, ефективністю відносин з внутрішніми і зовнішніми групами економічного впливу, унікальністю бренду, рівнем дотримання екологічних стандартів тощо. Зазначені вище характеристики властиві окремим складовим нефінансового капіталу підприємства, які безпосередньо належать до його продуктивних сил, що суттєво впливають на процеси формуванні цінності та на спроможність стабільно функціонувати і розвиватися [2]. Враховуючи надзвичайно високий рівень мінливості сучасного середовища функціонування та часто обмежений доступ підприємств до джерел фінансових ресурсів, їм необхідно зосередити зусилля на ідентифікації й використанні додаткових способів, методів та інструментів збереження своєї фінансової стійкості на ринку. Особливо актуальною є проблема підтримання фінансової стійкості підприємств України, які функціонують в надскладних умовах довготривалої російської воєнної агресії. Одним із важливих чинників впливу на підвищення рівня фінансової стійкості підприємств сьогодні може стати ефективне формування, використання і нарощення їхнього нефінансового капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми сутності нефінансового капіталу підприємств присвячені праці українських та закордонних науковців і практиків, серед яких Карбі Дж. [3], Федулова І.В. та Корж Н.В. [4], Хенсон Е. [5]. Особливості окремих видів нефінансового капіталу та їхнє значення у підприємницькій діяльності розкрито у працях Бикової А, Чабан Л., Алексеєва А. [6], Дайла Дж. [7],

Коритько Т.Ю. та Бриль І.В.[8], Найта К. [9], Тернера Ч., Тамури Р і Малхолланда Ш. [10]. Методичний підхід до вимірювання нефінансового капіталу суб'єктів господарювання представлено колективом науковців зі Швейцарії, Франції та ФРН Кордаро Ф., Дездойгтсом А., Гайблером Ю. та Сені К. [11]. Значення нефінансового капіталу для сталого розвитку висвітлено у працях Гудвіна Г. [12] та Поррітта Дж. [13]. Вплив нефінансового капіталу на забезпечення стійкості місцевих продовольчих систем у Польщі досліджено Копчинською Е. та Мігальською А. [14]. Проте, зважаючи на потребу забезпечення належного рівня ефективності та стабільності діяльності в умовах мінливого бізнес-середовища, подальших досліджень потребує питання формування і використання основних видів нефінансового капіталу підприємств для підтримання їхньої фінансової стійкості та успішного розвитку.

Надскладні умови ведення бізнесу в Україні, спричинені довготривалим воєнним станом та обмеженість доступних обсягів фінансових ресурсів зумовили суттєве погіршення фінансових результатів багатьох українських підприємств, послабили потенціал стійкості їхніх бізнес-моделей, що актуалізує необхідність дослідження особливостей впливу окремих складових нефінансового капіталу, як чинників підвищення фінансової стійкості підприємств на ринку.

Формулювання мети статті. Метою статті є виокремлення складових нефінансового капіталу та визначення особливостей їхнього впливу на фінансову стійкість підприємств України в сучасному бізнесовому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. В епоху економічних потрясінь фінансова стійкість, як здатність протистояти чинникам, які дестабілізують бізнес-діяльність, адаптуватися до їхнього впливу та адекватно на них реагувати, стала ключовим рушієм забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на ринку.

Фінансова стійкість підприємства є його здатністю підтримувати збалансовану структуру капіталу, забезпечувати фінансову незалежність, платоспроможність і неперервність діяльності за умов мінливого ринкового середовища. Фінансова стійкість – це інтегральна характеристика фінансового стану підприємства, що поєднує показники ліквідності, платоспроможності, прибутковості та ризиків. Рівень фінансової стійкості підприємства залежить від впливу багатьох загальноекономічних та специфічних чинників. Основу фінансової стійкості підприємства становить його фінансовий капітал, який є сукупністю фінансових ресурсів, що їх підприємство використовує як джерело фінансування своєї діяльності, виробничого та соціального розвитку. В Міжнародних концептуальних основах інтегрованої звітності фінансовий капітал визначено як сукупність коштів, доступних для використання у виробництві товарів або наданні послуг, що отримані шляхом залучення дольового або боргового фінансування, грантів чи в результаті поточної операційної діяльності та інвестицій [1]. До складу фінансового капіталу належать грошові кошти, банківські депозити, цінні папери (акції, облігації), а також інші фінансові інструменти.

Проте, у сучасному бізнес-середовищі неможливо підтримувати належний рівень фінансової стійкості підприємства тільки за рахунок фінансового капіталу. Для цього необхідно також формувати та ефективно використовувати нефінансовий капітал, що охоплює сукупність матеріальних ресурсів та нематеріальних активів підприємства, таких як інтелектуальна власність, знання, навички персоналу, бізнес-зв'язки, ринкова репутація тощо, які безпосередньо беруть участь у процесах створення цінності, підвищують продуктивність та сприяють досягненню мети і завдань ведення бізнесу. Варто зазначити, що у традиційній фінансовій звітності не відображають даних про нефінансовий капітал підприємства. Однак, для задоволення інформаційних потреб власників фінансового капіталу та інших стейкхолдерів, відповідно до Міжнародних концептуальних основ

інтегрованої звітності суб'єкти господарювання повинні висвітлювати дані про всі основні види їхнього нефінансового капіталу, що можуть бути бізнес-ресурсами в процесі формування цінності [1] (див рис 1).

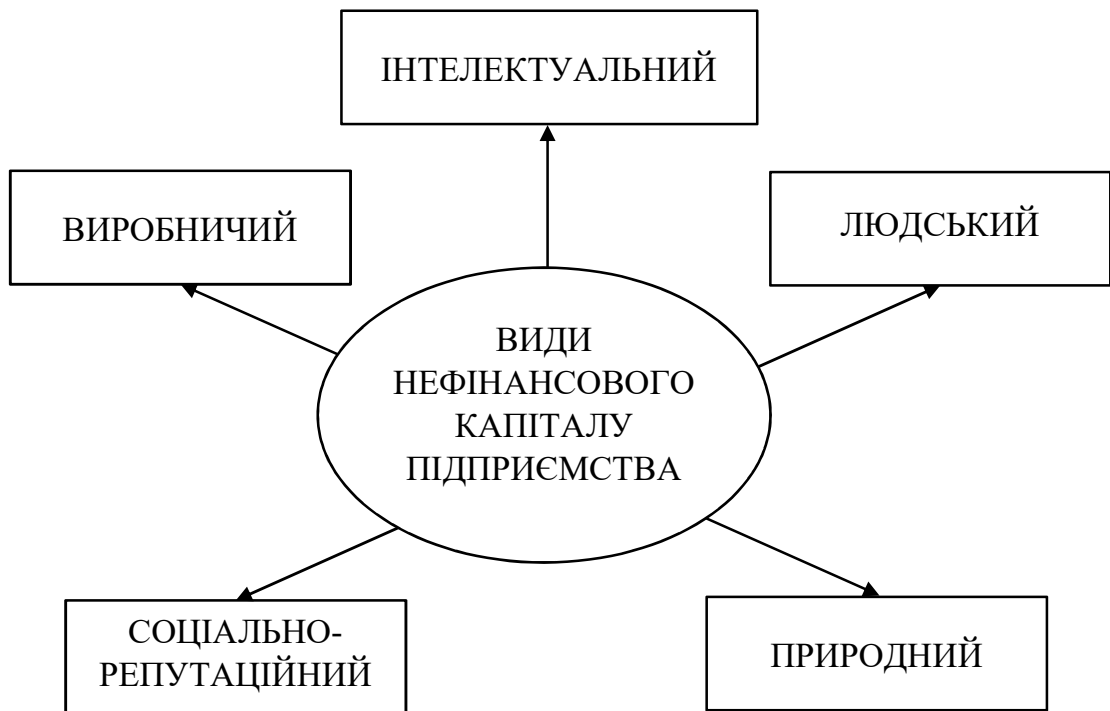

Рис. 1. Види нефінансового капіталу підприємства

Джерело: [1].

Для сучасних підприємств нефінансовий капітал став важливим чинником забезпечення неперервності операційної діяльності й адаптації до зміни середовища функціонування, підтримання платоспроможності, здатності генерувати прибуток як в поточному, так і в майбутньому періодах в обсягах, достатніх для довготривалого розвитку і самофінансування. Варто також зазначити, що збереження та нарощення нефінансового капіталу належить до ключових завдань досягнення сталого розвитку, оскільки виснаження природних та соціальних ресурсів підриває основу для стабільної економічної діяльності. Важливе значення розвитку нефінансового капіталу полягає ще й у тому, що підприємство може і має вийти за рамки доктрини Фрідмана й сприйняти цілісне бачення створення цінності, яка перевищує обсяги тільки фінансової цінності [11].

Характерні ознаки та відмінності між фінансовим та нефінансовим капіталами підприємства наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Особливості фінансового і нефінансового капіталів підприємства

Ознака	Фінансовий капітал	Нефінансовий капітал
Форма	Грошова	Негрошова
Спосіб оцінювання	Простий (за встановленими методами згідно фінансової звітності)	Складний (не існує єдиного загальновизначеного методу оцінювання)
Ліквідність	Висока	Низька
Горизонт впливу	Переважно короткотерміновий	Довготерміновий
Джерела формування	Дохід, прибуток, інвестиції, позики	Технічні, технологічні та організаційні інновації, цифровізація, навчання персоналу, контрагентські відносини, природні ресурси тощо
Унікальність	Низька	Висока
Вплив на ринкову вартість підприємства	Безпосередньо на основі фінансової звітності	Формує приховану (інтелектуальну) вартість
Роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства	Опосередкована	Ключова

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 5; 11].

Рівень ділової активності підприємства на ринку, обсяги його грошових потоків, рентабельність діяльності суттєво залежать від його виробничого капіталу. Виробничий капітал підприємства – це сукупність технічних і матеріальних ресурсів, залучених до процесу виробництва, які забезпечують створення товарів, виконання робіт чи надання послуг та формування доданої вартості. На відміну від фінансового, виробничий капітал має конкретне функціональне призначення – безпосередня чи опосередкована участь у виробничому циклі та трансформація виробничих запасів у готову продукцію [15]. Складовими виробничого капіталу є: основні засоби, зокрема будівлі та споруди виробничого призначення, машини й обладнання, технологічні лінії, транспортні засоби, інструменти та інвентар, що їх підприємство використовує у процесі виробничої діяльності; оборотні

виробничі активи, такі як виробничі запаси (сировина, матеріали, комплектуючі), незавершене виробництво, напівфабрикати власного виготовлення; пов'язані з виробництвом витрати майбутніх періодів; виробнича інфраструктура, яка охоплює енергетичні та інженерні мережі, системи логістики й складського господарства, інформаційно-технологічні системи управління виробництвом; прилади автоматизації та цифровізації виробництва. Враховуючи сучасні вимоги щодо збереження довкілля, соціального розвитку та охорони праці, у структурі виробничого капіталу підприємства також виокремлюють екологічні та безпекові компоненти такі як екологічне обладнання, системи охорони праці та промислової безпеки, ресурсо- та енергоощадні технології.

Виробничий капітал тісно пов'язаний з іншими видами капіталу підприємства. Так, фінансовий капітал використовують для фінансування основних засобів і виробничих запасів, людський – для обслуговування машин та обладнання, інтелектуальний – у процесі створення і використання нових технологій, ноу-хау, природний – як джерело енергетичних та матеріальних виробничих ресурсів тощо. Саме взаємодія виробничого капіталу з іншими складовими нефінансового капіталу забезпечує ефективність операційної діяльності та фінансову стійкість бізнес-моделі підприємства.

Таким чином, виробничий капітал є важливим чинником забезпечення неперервності виробничого процесу та створення цінності, а відтак генерування доходів, прибутку та нарощення обсягів чистих операційних грошових потоків, що безпосередньо позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства.

Важливим джерелом формування конкурентних переваг і ринкової вартості підприємства сьогодні, за умов економіки знань та цифровізації, є його інтелектуальний капітал. Інтелектуальний капітал можна визначити, як комплекс нематеріальних ресурсів, об'єктів інтелектуальної власності, можливостей і знань, що ними володіє чи які контролює підприємство і який

може постійно генерувати інновації, підтримувати неперервний процес трансформації нових знань у нові товари та послуги й на основі цього впливати на ефективність функціонування компанії і її конкурентоздатність на ринку [16]. У межах концепції інтегрованої звітності інтелектуальний капітал розглядають як один із ключових видів нефінансового капіталу, що формує здатність підприємства створювати цінність у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Інтелектуальний капітал включає організаційні нематеріальні активи, які гуртуються на знаннях, у тому числі інтелектуальну власність (патенти, ліцензії, авторські права, програмне забезпечення, бази даних) та організаційний капітал (системи й організаційні структури, процедури та протоколи) [1].

На відміну від матеріальних ресурсів, інтелектуальний капітал має нематеріальну природу. Як сукупність знань, компетенцій, інтелектуальної власності, організаційних рішень і взаємозв'язків, інтелектуальний капітал стимулює інноваційну активність, підвищує продуктивність праці та ефективність створення доданої вартості, формує стійкі конкурентні переваги, сприяє зростанню інвестиційної привабливості і ринкової вартості підприємства та підтримці його фінансової стійкості на ринку. Механізм впливу інтелектуального капіталу на фінансову стійкість підприємства полягає у підвищенні рентабельності діяльності, зниженні рівня фінансового ризику, покращенні інвестиційної привабливості.

Ще однією складовою нефінансового капіталу є людський капітал, який за умов становлення економіки знань та посилення ролі інновацій належить до стратегічних ресурсів підприємства. Саме рівень знань, навичок, компетенцій і мотивації персоналу визначає сьогодні здатність підприємства адаптуватися до змін середовища функціонування, впроваджувати інновації та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність. Людський капітал підприємства – це сукупність вроджених і набутих якостей працівників, зокрема їхніх професійних компетенцій, здібностей і досвіду, навичок, мотиваційних характеристик, які використовуються в процесі трудової

діяльності з метою створення економічної цінності й досягнення стратегічних завдань підприємства. Згідно Міжнародних концептуальних основ інтегрованої звітності людський капітал – це компетенції, здібності і досвід людей, а також їхня мотивація до інновацій, у тому числі щодо вдосконалення моделі корпоративного управління та її підтримки, підхід до управління ризиками, етичні цінності, здатність розуміти, розробляти та реалізувати стратегію підприємства, лояльність і мотивація щодо вдосконалення процесів, товарів та послуг, здатність керувати, управляти та взаємодіяти [1].

На відміну від фінансового чи виробничого капіталу, людський капітал є невідчужуваним від його носіїв – працівників, що зумовлює специфіку його формування, відтворення та управління. Саме людський капітал є джерелом формування нематеріальних активів та визначає ефективність їхнього використання. Людський капітал включає низку взаємопов'язаних компонент: освітньо-кваліфікаційна складова – рівень загальної та професійної освіти, фахова підготовка та спеціалізація, наявність сертифікацій, підвищення кваліфікації, здатність до навчання та перекваліфікації; професійно-досвідна складова – практичний досвід роботи, галузеві знання, навички вирішення складних виробничих і управлінських завдань; мотиваційна складова – рівень залученості персоналу, система матеріального та нематеріального стимулювання, лояльність до підприємства, готовність до інновацій та змін; соціально-психологічна складова – корпоративна культура, командна взаємодія, комунікаційні здібності; інноваційно-креативна складова – здатність генерувати нові ідеї, участь у дослідницькій діяльності, відкритість до цифрових та організаційних змін.

Розвинений людський капітал сприяє підвищенню продуктивності праці, активізації впровадження інновацій, зростанню прибутковості операційної діяльності, стабілізації доходів і грошових надходжень, що безпосередньо позитивно відображається на зміцненні фінансової стійкості підприємства на ринку.

В сучасному бізнес-середовищі ринкова стійкість і здатність підприємства формувати цінність у значній мірі залежать від налагодженості його партнерських відносин, формування взаємної лояльності і довіри як між окремими працівниками та структурними підрозділами підприємства, так і з суб'єктами зовнішнього підприємницького середовища, тобто від його соціально-репутаційного капіталу. Міжнародними концептуальними основами інтегрованої звітності передбачено висвітлення інформації про соціально-репутаційний капітал, який трактується як інститути і відносини в межах певних груп і між групами зацікавлених сторін та іншими групами, здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального і колективного добробуту [1]. Окрім цього виокремлено такі основні складові соціально-репутаційного капіталу, як: спільні норми і цінності та взірці поведінки; відносини та взаємозв'язки між основними зацікавленими сторонами, довіра і готовність співпрацювати, що їх підприємство розвиває, намагається побудувати і підтримувати разом із зовнішніми зацікавленими сторонами; нематеріальні активи, пов'язані з брендом та репутацією підприємства; соціальна ліцензія на діяльність підприємства. Відтак, соціально-репутаційний капітал можна охарактеризувати, як капіталізовану ринкову вартість, створену внаслідок формування і дотримання високих соціальних стандартів та етичних норм поведінки працівників, менеджерів і власників підприємства, високої ділової репутації, існування довіри і готовності співпрацювати та ділитися інформацією як всередині підприємства так і між групами зацікавлених осіб (стейкхолдерів) задля підвищення індивідуального і колективного добробуту .

Особливостями соціально-репутаційного капіталу є те, що формується і функціонує при мережевій взаємодії підприємства, визначається рівнем взаємної довіри, діє в довгостроковому періоді, має нематеріальний характер, вимагає інвестування коштів, залежить від впливу багатьох внутрішніх і зовнішніх чинників, може мати негативний характер [17] .

Належний рівень соціально-репутаційного капіталу формує конкурентні переваги підприємства на ринку, які важко імітувати, сприяє підвищенню ефективності операційної діяльності та нарощенню доходів і прибутку, полегшує доступ до джерел фінансування, знижує вартість залучення фінансового капіталу та ризик банкрутства, підвищує інвестиційну привабливість підприємства, що позитивно впливає на його фінансову стійкість, особливо під час кризових періодів.

У сучасній економіці стратегічним активом підприємства, який тісно пов'язаний із концепціями сталого розвитку є природний капітал. Природний капітал підприємства — це сукупність природних ресурсів і екосистемних послуг, що їх підприємство використовує у своїй господарській діяльності та які формують основу його виробничого потенціалу, екологічної стійкості й довгострокового формування економічної вартості. У Міжнародних концептуальних основах інтегрованої звітності представлено доволі узагальнене визначення поняття природного капіталу підприємства як всіх відновлювальних і невідновлювальних природних ресурсів і процесів, які дають змогу створювати товари або надавати послуги і на цій основі підтримувати минуле, теперішнє і майбутнє процвітання підприємства [1]. Природний капітал підприємства можна також визначити, як обсяг природних ресурсів, що беруть участь у процесі створення вартості та є джерелом формування економічних вигід у формі отримання підприємством грошових надходжень, доходів, прибутку впродовж періоду їх корисного використання.

Основу природного капіталу підприємства формують[18]: ресурсна складова, яка включає земельні, водні, сировинні, енергетичні та біологічні ресурси, що їх використовує чи може використовувати підприємство в процесі бізнес-діяльності; екологічна складова, зокрема екосистемні послуги, асиміляційна здатність довкілля, стан природного середовища в зоні діяльності підприємства, а також регуляторно-інституційна складова (доступ

до природних ресурсів (ліцензії, дозволи), відповідність екологічним нормам, стійкість до ризиків екологічних санкцій).

Необхідно підкреслити, що хоч природний капітал може формувати певні ризики у разі недотримання у бізнес-діяльності екологічних норм і стандартів, він визначає рівень ресурсної безпеки підприємства, є чинником його інвестиційної привабливості, впливає на собівартість продукції та обсяги доходів, прибутків і грошових потоків, а відтак прямо впливає на фінансову стійкість діяльності підприємства у довгостроковому періоді .

Характеристику впливу основних видів нефінансового капіталу на ефективність діяльності підприємства та його фінансову стійкість містить табл. 2

Таблиця 2. Особливості впливу основних видів нефінансового капіталу на ефективність діяльності підприємства та його фінансову стійкість

Види нефінансового капіталу підприємства	Складові ефекту впливу на діяльність підприємства	Механізми впливу на фінансову стійкість підприємства
Виробничий	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання обсягів та диверсифікація видів діяльності й асортименту продукції • Підвищення ефективності використання виробничих ресурсів • Забезпечення масштабування бізнесу • Підвищення конкурентоспроможності підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження собівартості продукції • Скорочення тривалості виробничого та операційного циклів • Зростання обсягів доходів і грошових потоків від операційної діяльності та суми отриманого прибутку
Інтелектуальний	<ul style="list-style-type: none"> • Формування конкурентних переваг • Зменшення залежності від цінової конкуренції • Створення унікальних продуктів • Зниження ризику управлінських помилок • Підвищення адаптивності бізнес-моделі підприємства • Впровадження фінансових інновацій 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження рівня витрат • Підвищення обсягів доходів і рентабельності операційної діяльності • Стабілізація грошових потоків і зниження рівня фінансових ризиків • Покращення інвестиційної привабливості підприємства • Підвищення ринкової капіталізації підприємства

Продовження таблиці 2.

Види нефінансового капіталу підприємства	Складові ефекту впливу на діяльність підприємства	Механізми впливу на фінансову стійкість підприємства
Людський	<ul style="list-style-type: none"> • Підвищення продуктивності праці • Зниження операційних витрат • Впровадження інновацій 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження операційних витрат • Зростання доходів і прибутків • Оптимізація грошових потоків • Зменшення фінансових ризиків і зумовлених ними витрат
Соціально-репутаційний	<ul style="list-style-type: none"> • Полегшення доступу до фінансових та інвестиційних джерел • Кращі умови залучення капіталу • Підвищення кредитного рейтингу • Стійкість до кризових явищ 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження трансакційних витрат, • Зниження вартості залучення капіталу (WACC) • Стабілізація доходів і грошових надходжень • Підвищення прибутковості діяльності
Природний	<ul style="list-style-type: none"> • Мінімізація екологічних ризиків • Підвищення довгострокової конкурентоспроможності • Покращення рейтингу підприємства щодо дотримання вимог сталого розвитку (ESG-рейтингу) 	<ul style="list-style-type: none"> • Уникнення чи зменшення суми штрафів за недотримання вимог екологічних норм і стандартів • Доступ до «зеленого» фінансування • Покращення привабливості підприємства внаслідок забезпечення дотримання вимог сталого розвитку

Джерело: сформовано авторами.

Отже, окремі види нефінансового капіталу сприяють фінансовій стійкості підприємства на ринку, забезпечуючи йому переваги, які важко відтворити конкурентам, зокрема такі як унікальні компетенції персоналу, інновації і нові технологічні рішення, стабільні партнерські зв'язки, позитивна бізнес-репутація, довіра інвесторів, постачальників, споживачів та інших стейкхолдерів тощо, що підвищує прибутковість діяльності, позитивно впливає на грошові потоки, платоспроможність і вартість та структуру капіталу, знижує рівень фінансових ризиків та ризиків банкрутства. Окрім цього, всі види нефінансового капіталу взаємопов'язані. Так, наприклад,

людський капітал формує інтелектуальний капітал підприємства використовуючи знання і впроваджуючи інновації, підсилює організаційний капітал, впливає на репутаційний капітал через якість комунікації та сервісу, підтримує рівень збереження природного капіталу. Водночас, інтелектуальні системи покращують якість навчання персоналу, корпоративна культура сприяє розвитку компетенцій працівників, репутація допомагає залучати кращих і талановитіших фахівців, екологічні програми покращують умови праці тощо. Внаслідок цього формується кумулятивний вплив складових нефінансового капіталу на фінансову стійкість підприємства, зокрема підвищується здатність його бізнес-моделі протистояти впливу дестабілізуючих чинників, поглинати їх, адаптуватися і своєчасно та ефективно відновлюватися.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Фінансова стійкість підприємства на ринку формується під впливом не тільки фінансового капіталу, але й залежить від основних видів його нефінансового капіталу, таких як виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний капітали. Основними особливостями нефінансового капіталу є його негрошова форма, складність оцінювання обсягу, низька ліквідність, довгостроковий характер впливу, склад джерел формування, високий рівень унікальності, формування прихованої (інтелектуальної) вартості та ключова роль у забезпеченні конкурентоспроможності. Завдяки нефінансовому капіталу фінансова стійкість підприємства проявляється в таких процесах, як здатність пом'якшувати вплив дестабілізуючих чинників, адаптуватися до умов кризи, та, за необхідності, ефективно трансформувати існуючу бізнес-модель. Наслідки впливу нефінансового капіталу на фінансову стійкість підприємства проявляються меншою волативністю його доходів, стабілізацією грошових потоків, зростанням прибутковості, зниженням вартості і оптимізацією структури капіталу, нижчою імовірністю банкрутства, підвищенням ринкової капіталізації. Отже, нефінансовий капітал є одним з ключових чинників підтримання фінансової стійкості та

ефективності діяльності підприємства, який створює специфічні буфери проти фінансових потрясінь та ринкової волатильності. Визначення складових нефінансового капіталу та його структури, оцінювання характеру їхнього впливу на фінансову стійкість дає змогу встановити можливості підприємства стабільно функціонувати, забезпечувати ефективний розвиток за умов жорсткої конкуренції в нестабільному ринковому середовищі.

Перспективи подальших досліджень полягають у систематизації показників оцінюванні залежності між зміною окремих видів нефінансового капіталу підприємства та динамікою рівня його фінансової стійкості.

Література

1. International integrated reporting framework.
URL:https://relatointegradobrasil.com.br/wp-content/uploads/2021/04/InternationalIntegratedReportingFramework_2021.pdf
2. Партин Г.О., Загородній А.Г. Види капіталів підприємства та їхнє розкриття в інтегрованій звітності // Теорія та методологія обліку, оподаткування, аудиту та аналізу в системі інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. О.А. Сарапіної. ХНТУ. Херсон, Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. С. 111–125.
3. Carbrey J. The Power of Non-Financial Capital. Mutual Economics. 2023. № 3. URL:<https://medium.com/futuresight/mutual-economics-the-power-of-non-financial-capital-5dd752953f10>
4. Федулова І.В., Корж Н.В. Методичний підхід до формування системи ефективного управління корпоративним капіталом та його складовими // Ефективна економіка. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4463>
5. Henson A. Types of Capital: Forms of Capital & Examples of Capital. URL:<https://valescoind.com/news/types-of-capital-forms-of-capital-examples-of-capital-2/>

6. Бикова А., Чабан Л., Алексеев А. Інвестування в людський капітал у військовий період. // Економіка та суспільство. 2023. Вип. 54 (Серпень). URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-74>

7. Dile J. Investing in Human Capital: The Key to Driving Business Success. Linked in. 2023. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/investing-human-capital-key-driving-business-success-justin-dile>

8. Коритько Т.Ю., Бриль І.В. Інтелектуальний капітал підприємства та його оцінка в умовах цифровізації // Економіка промисловості. 2021. № 1 (93). С. 92–110.

9. Knight C. What is natural capital? URL: <https://www.eib.org/en/stories/nature-environment-pollution>

10. Turner C., Tamura R., Mulholland S. How important are human capital, physical capital and total factor productivity for determining state economic growth in the United States, 1840–2000? // Journal of Economic Growth. Springer. 2013. vol. 18(4). P. 319–371.

11. Cordaro F., Desdoigts A., Geibler J., Senik C. Measuring Non-Financial Forms of Capital. The Economics of Mutuality: monograph. Oxford University Press. 2021. URL:<https://purposeintopractice.org/measuring-nonfinancial-forms-of-capital>

12. Goodwin N. Five Kinds of Capital: Useful Concepts for Sustainable Development. URL: <https://doi.org/10.22004/AG.ECON.15595>

13. Porritt J. The Five Capitals Model – a framework for sustainability. URL: <https://www.forumforthefuture.org/Handlers/Download.ashx?IDMF=8cdb0889-fa4a-4038-9e04-b6aefefe65a9>

14. Koczyńska E., Migalska A. Resilient niches: how non-financial capitals helped to overcome the COVID-19 crisis in local food systems // Ecology and Society. 2024. № 29(4):48. URL:<https://doi.org/10.5751/ES-15627-290448>

15. Segal T. Physal Capital: Overview, Types, and Examples. URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/physical-capital.asp>
16. Партин Г.О., Загородній А.Г. Інтелектуальний капітал суб'єкта господарювання: сутність, складники, методи оцінювання // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2022. Випуск 45. С. 30–41.
17. Партин Г.О., Загородній А.Г., Заяць Н.І. Соціально-репутаційний капітал підприємства: сутність, складові, оцінювання. // Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2019. № 1(101). С. 10–17.
18. Partyn H.O., Zahorodniy A.H., Pylypenko L.M., Didukh O.V. Natural capital: Essence, types and evaluation procedure // International Journal of Economics and Business Administration. 2021. Vol. 8. Issue 3. P. 202–214.

References

1. Integrated Reporting Council (2021), “International integrated reporting framework”, available at: https://relatointegradobrasil.com.br/wp-content/uploads/2021/04/InternationalIntegratedReportingFramework_2021.pdf (Accessed 25 Feb 2026).
2. Partyn, H.O. and Zahorodnij, A.H. (2018), “Types of enterprise capital and their disclosure in integrated reporting”, *Teoriia ta metodolohiia obliku, opodatkuвання, audytu ta analizu v systemi informatsijnoho zabezpechennia upravlinnia sub'iektamy hospodariuvannia* [Theory and methodology of accounting, taxation, audit and analysis in the system of information support for the management of business entities], KhNTU, Kherson, Ukraine, pp. 111–125.
3. Carbrey, J. (2023), “The Power of Non-Financial Capital”, *Mutual Economics*, vol. 3, available at: <https://medium.com/futuresight/mutual-economics-the-power-of-non-financial-capital-5dd752953f10> (Accessed 25 Feb 2026).
4. Fedulova, I.V. and Korzh, N.V. (2015), “Methodical approach to forming of effective control of corporate capital and its components”, *Efektivna*

ekonomika, vol. 5, available at:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4463> (Accessed 25 Feb 2026).

5. Henson, A. (2024), “Types of Capital: Forms of Capital & Examples of Capital”, available at: <https://valescoind.com/news/types-of-capital-forms-of-capital-examples-of-capital-2/> (Accessed 25 Feb 2026).

6. Bykova, A., Chaban, L. and Aleksyeyev, A. (2023), “Investing in human capital during the war period”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-74>

7. Dile, J. (2023), “Investing in Human Capital: The Key to Driving Business Success”, LinkedIn, available at: <https://www.linkedin.com/pulse/investing-human-capital-key-driving-business-success-justin-dile> (Accessed 25 Feb 2026).

8. Koryt'ko, T.Yu. and Bryl', I.V. (2021), “Intellectual capital of an enterprise and its assessment in the context of digitalisation”, *Ekonomika promyslovosti*, vol. 1 (93), pp. 92-110.

9. Knight, C. (2023), “What is natural capital?”, available at: <https://www.eib.org/en/stories/nature-environment-pollution> (Accessed 25 Feb 2026).

10. Turner, C., Tamura, R. and Mulholland, S. (2013), “How important are human capital, physical capital and total factor productivity for determining state economic growth in the United States, 1840–2000?”, *Journal of Economic Growth*. Springer, vol. 18(4), pp. 319–371.

11. Cordaro, F., Desdoigts, A., Geibler, J. and Senik, C. (2021), *Measuring Non-Financial Forms of Capital. The Economics of Mutuality*, Oxford University Press, Oxford, UK, available at: <https://purposeintopractice.org/measuring-nonfinancial-forms-of-capital> (Accessed 25 Feb 2026).

12. Goodwin, N. (2003), “Five Kinds of Capital: Useful Concepts for Sustainable Development”. <https://doi.org/10.22004/AG.ECON.15595>

13. Porritt, J. (2025), “The Five Capitals Model – a framework for sustainability”, available at: <https://www.forumforthefuture.org/Handlers/Download.ashx?IDMF=8cdb0889-fa4a-4038-9e04-b6aefefe65a9> (Accessed 25 Feb 2026).
14. Kopczyńska, E. and Migalska, A. (2024), “Resilient niches: how non-financial capitals helped to overcome the COVID-19 crisis in local food systems”, *Ecology and Society*, vol. 29(4):48. <https://doi.org/10.5751/ES-15627-290448>
15. Segal, T. (2026), “Physal Capital: Overview, Types, and Examples”, available at: <https://www.investopedia.com/terms/p/physical-capital.asp> (Accessed 25 Feb 2026).
16. Partyn, H.O. and Zahorodnij, A.H. (2022), “Intellectual capital of a business entity: essence, components, methods of assessment”, *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, vol. 45, pp. 30–41.
17. Partyn, H.O., Zahorodnij, A.H. and Zaiats', N.I. (2019), “Social and reputational capital of an enterprise: essence, components, assessment”, *Visnyk aharnoi nauky Prychornomor'ia*, vol. 1(101), pp. 10–17.
18. Partyn, H.O., Zahorodniy, A.H., Pylypenko, L.M. and Didukh, O.V. (2021), “Natural capital: Essence, types and evaluation procedure”, *International Journal of Economics and Business Administration*, Vol. 8, no. 3, pp. 202–214.

Отримано редакцією журналу / Received: 03.03.26

Прорецензовано / Revised: 13.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26